

**JSOU
I JINÍ LIDÉ**

**GEORGE
BLECHER**

GEORGE BLECHER

JSOU I JINÍ LIDÉ

Brno 2011

Host

GEORGE BLECHER JSOU I JINÍ LIDÉ

George Blecher
Other People Exist

Copyright © George Blecher, 2010

Translation © Marek Sečkař, 2010

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o.,
2010, 2011 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7294-483-5 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7294-484-2 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7294-485-9 (Formát PDF pro čtečky)

ISBN 978-80-7294-486-6 (Formát MobiPocket)

*Charlottě Strandgaardové,
která u toho byla od začátku.*

Zdá se mi, že cílem psychoterapie —
a možná života samotného —
je uvědomit si, že jsou i jiní lidé.
(*Matthew Stolper*)

Laskavost, laskavost, zase a zase laskavost.
Ujišťuji vás, že to je jediná naděje.
(*E. M. Forster: Cesta do Indie*)

INDICKÁ BOŽSTVA NA UPPER WEST SIDE

Matka si vykračuje pod duby rostoucími podél Central Park West, máchá svýma stále ještě půvabnýma rukama, kope do spadaneho listí, zastaví se a vzdechne, pocuchá si účes od Bendela (Jay-Mo nebo Colin), skloní hlavu až ke kolenům (Rasa Yoga, 80. ulice a Broadway), svraští čelo — cokoli, jen aby svého chlapce rozesmála. Její syn, krásný jako manekýn, s dlouhými vlasy, v tričku, džínách (Gap, 86. ulice a Broadway) a sandálech značky Birkenstocks (Harry's Shoes, 83. ulice a Broadway), vymydlené nohy porostlé jen několika zakudrnacenými chloupky na kotnících (Dr. Arthur Lebowitz, 392 West End Avenue), se loudá půldruhého kroku za ní. Za pár let se nějaká dívka z okolí (140 Riverside Drive) utká s Michelle v souboji o synovu lásku; v jistém smyslu Michelle už vlastně prohrála, ale ne zcela a díkybohu teď ještě ne, v tuto chvíli si matka i syn dosud vychutnávají vzájemnou společnost, ačkoli to, že ona si počíná trochu křečovitě a on už začíná klást odpor, naznačuje jisté napětí. Když mu pak z nosu vyjde odporné zafrknutí, Michelle se opět zachvěje, ale tentokrát triumfálně: *To je můj chlapeček a pořád ještě je to jen chlapeček.* Svoji paži opálenou v Sag Harbor (většinou West Beach) mu položí na rameno, rukou mu přejede po zátylku a pocuchá mu vlasy: štíhlá žena chlapeckého vzezření a její naopak poněkud dívčí (v tom nejlepšího slova smyslu) syn kráčejí společně po Central Park West u 81. ulice.

V čem je problém?

Michelle miluje svého manžela Toma úplně stejně, jako miluje Sama, o tom netřeba pochybovat, ale když se Sam narodil, přestalo sněžit a sluneční paprsek proklál mraky, jako kdyby

světlo udeřilo na činely. Ve skutečnosti jí matka těmito slovy popisovala narození jejího bratra, ale Michelle dnes vztah mezi matkou a synem vidí v úplně jiném kontextu než kdysi, a navíc to pěkně vystihlo počasí onoho lednového dne a předznamenalo, jaký bude mít její život smysl. Podle ostentativních úsměvů, jaké na tvářích nosí mladé matky vozící po Central Park West v kočárcích své ratolesti, poznáte, že jsou na tom do značné míry podobně. Jejich oddanost mateřství je tak absolutní a nezpochybnitelná, že k nim nedovedeme přistupovat jinak než s bázní, dokonce posvátnou hrůzou, jako kdyby se nacházely kdesi v hájemství mytologie nebo aspoň náboženství. Například nachomýtneme-li se k narození syna Michelle Moorové (rozené Beaglemanové), snadno nabudeme dojem, že jsme spíše svědky příchodu nového Ježíška. Což nás zase může vést k úvahám o Josefovi, v tomto případě Tomovi. Cítil se odstrčený? Opomíjela ho Michelle, anebo přesněji: opomíjela jejich vztah kvůli důležitosti svého poslání?

Kdyby zde problém skutečně byl — a v den, jako je tento, si to Michelle ani nedovede představit —, pro únavu by o něm nemohla přemýšlet. Ačkoli bylo Jezulátko úplně zdravé, Panna Maria měla pocit, že z ní vysává energii. Neřekla to ovšem nahlas, stejně jako neřekla, že Tomovi závidí, protože není živou placentou čím dál většího Pána vesmíru. Ten pocit jí ale opět přivál vzpomínky na všeobecný odpor vůči chlapcům a mužům, o němž si myslela, že jej pět let terapie (William Alanson White Institute, Západní 74. ulice č. 20) nadobro vykořenilo. Bylo jí jasné, že to není Tomova chyba, tím spíš mu ale vyčítala, že je nevinný a navíc zarmoucený: jak můžeš pečovat o Jezulátko a navíc o jedno takové nemehlo, když sama potřebuješ, aby někdo pečoval o tebe?

Když bylo Samovi pět měsíců, Michelle si uvědomila, že je navždy její. Ležel na zádičkách, mával rukama, kouzelně křečovitě kopal nohama a neusiloval o nic jiného, než aby se jí zalíbil,

to byla jeho práce — tak jako jejím úkolem bylo pobízet ho, aby se pomaličku zdárně vyvíjel, aby se usmíval a všechno osahával a radostně výskal, když ho zvedala, a aby se jí s náhlou zuřivostí přísával na hrdlo — „ty můj borče!“ —; držela ho daleko od sebe a on se po ní napřáhoval tak usilovně, a usmíval se ještě zarputileji, kroutil hlavou stejně jako ona a dokonale napodoboval její zvyk bývalé kuřačky špulit rty do kroužku, přičemž objevoval svá ústa a dásně, jež později využije při líbání, i toto bylo vlastně svého druhu líbání, a když ho položila na zem a on hned vyrazil na cestu a ona ho uchopila za ruce a nohy a pracovala s nimi jako lyžařský trenér, našli společný rytmus, na který nikdy nezapomenou, neboť navždy zůstane zapsán v jejich somatické paměti, pročež o pár let později, až budou společně kopat do spadaneho listí na Central Park West, on bude přesně znát délku jejích kroků a už jen tím, že se bude loudat půldruhého kroku za ní, jí zlomí srdce.

Bez ohledu na náboženskou demografii a nepopiratelnou skutečnost, že patronkou všech matek na Upper West Side je Panna Maria, v průběhu Michellina těhotenství uctíval Tom jedno poněkud laskavější pozdní vtělení bohyně Kálí. Tak tomu bylo od onoho horkého dubnového dne, kdy ji spatřil, jak jde po Boylston Street, olizuje kornout malinové zmrzliny a jazyk a rty má pokryté růžovou krví. Boky se jí vlnily, jako kdyby mezi stehny svírala jablko, což byl sice důsledek oškliivé mykózy — ale na tom nezáleží, jeho tušení bylo správné. Proč svolila, že se s ním bude scházet, mu bylo poněkud záhadou, ale kdykoli se k ní přiblížil na méně než sto stop, přestal o tom přemýšlet, a právě tento pocit čehosi silnějšího, než byly jeho mindráky, mu umožnil do svého poněkud statického, i když svým způsobem složitého presbyteriánského světonázoru zahrnout i smysl pro Dobro a Zlo donekonečna se otáčející ve velikém světovém kole. (Jak měl později zjistit na

operačním sále, vnitřnosti jeho pacientů nejsou tak zcela nepodobné pestrým indickým procesím s přízračnými obrazy bohů.)

Když otěhotněla, přímo se jí opájel. Oblečení, hračky a zavěšovací rybičky, které jim přinášeli přátelé a příbuzní, byly něco jako obětiny určené pro její svatyni. Slzy mu vstupovaly do očí, když balíčky trhala svými zuby a na pažích se jí přitom napínaly hebké, jakoby hadí svaly. V posteli byla kluzká potem a vůbec se nestarala, že by mohla poškodit dítě: bude-li chtít, narodí se jí lusknutím prstu. Do té doby měla jisté oblasti, kam se mu nedařilo dosáhnout; teď však byly všechny její podstaty sice navzájem propletené, ale dokonale viditelné: Michelle v houpacím křesle, spoutaná tranzem těhotenství; zírající na něj zpoza šálku kávy s výrazem takřka bolestné vděčnosti, s čelem jaksí rozzářeným a očima zúženými láskou; v okamžicích paniky (bylo jich mnoho), kdy si slepě šmátrala po břiše a zkoušela, zda děťátku tluče srdce, s hlasem vysokým a sevřeným, a on jí kladl ruku na předloktí a říkal jí, aby mu zařala nehty do svalů, což udělala, až krvácel, a ta chvíle přešla. Nikdy v životě by ho nenapadlo, že bude tak šťastný.

Potom se narodil Sam.

Skoro nikdy nebrečel. Od začátku byl zdvořilý: díval se z postýlky, jako kdyby ho nikdy ani nenapadlo si stěžovat. Přesto nastala doba opatrného chození po špičkách a stahování záclonek. Když Michelle zrovna nekojila, spala. Tom se na ně oba díval z dálky. Vládlo hrobové ticho. A potom se jí v očích objevoval onen pohled vyjadřující fanatické pohroužení do výchovy dítěte, bez špetky humoru, což je tak typické pro matky na Upper West Side. V jádru to přitom pořád ještě byla ta stará Michelle, která dokázala ocenit oregonskou marihuanu a s chutí se bez lístku vkrádala do setmělých kinosálů. A skutečného míru nedosáhla, naopak. Ze všeho byla nervózní a často se zdálo, že dítětem přímo opovrhne. Cílem jejího života jako by bylo

dosáhnout stavu nehybnosti, kdy celá ochabne a padne mrtvá pro tento svět.

A vzala si do hlavy, že Tom je její nepřítel! Kdykoli uchopil Sama do rukou, viděl na ní, že zapomíná dýchat, anebo dýchá přesně podle jeho pohybů, předstírá úsměv, ale neustále kontroluje, zda se nechystá Samovi rozbít hlavičku o zeď. Což bylo šílené! I pro něj byl Sam Malým princem! Když se ale díval, jak se jí noha nervózně třepe v pantofli, bylo mu jasné, že stačí jediný chybný pohyb a vyškrábe mu oči. Což bylo v jistém smyslu přijatelné! Byla to Kálí v ní, a to bylo nekonečně lepší než onen snobský spokojený výraz, ten mdlý falešný úsměv z Upper West Side, který říká, že jediné důležité v životě je krmit a oblékat a vychovávat a dusit malé Jezulátko.

Do jehož pokojíčku Tom potají vstupoval, když Michelle spala.

Prisunul si židli k Samově postýlce, rozhrnul planety Sluneční soustavy z froté látky, které nad ní visely, a zíral na něj, jako kdyby se rozhodoval, kde zahájí řez. Sam ležel na zádech, usmíval se jako urozené neviňátko a nic proti Tomovi osobně neměl. *Jestli mi ji vrátíš, všechny nás obléknu do lnu a drabého kamení, budeme jezdit na slonech a lovit tygry, budeš princem, jakým si zasloužíš být.* Tom to ale neřekl nahlas, protože si to vlastně ani nemyslel, byl spíš jaksi nedefinovatelně frustrovaný. Zdroj toho pocitu hledal nejprve u sebe, ale potom se rozhodl, že jej zkrátka přijme a nebude ho nikomu vyčítat. Utrpení ho nijak nelákalo, ale výčitky ještě méně. Utrpení lze aspoň nést se ctí, tedy pokud si je člověk nechává pro sebe — a navíc zde bylo jisté sekundární potěšení plynoucí z vědomí, že jeho syn třeba jednou dosáhne dokonalé rovnováhy, a že má manželku, která je odhodlaná všechno pro to udělat. Bude-li Tom trpělivý — ponese-li ztrátu manželské vášně s určitou oduševnělou vznešeností —, možná Michelle jednou zjistí, že ani není nutné, aby poklekala do zbožné pozice, kterou tak rády zaujímají matky

na Upper West Side: klidně může zůstat stát na svých krásných štíhlých nohou.

Potom přišla Rosie.

Když se tři roky po Samovi narodila — výsledek vzácného, ale něžného okamžiku splynutí —, Michellina pleť ztratila lesk. Na těle jí vystoupily šlachy a svaly, které snad vypadaly jako plod poctivé tvrdé práce, ale její pleť nejevila ani stopu onoho světla, které na ní rozkvetlo, když čekala Sama. V prvních měsících Rosiina života se Tom a Michelle nicméně na krátkou dobu smířili. Rosie nechtěla spát. S železnou vůlí, která její tělo proměňovala v jediný řvoucí sval (už tehdy v sobě měla vytrvalost Párvatí, druhé manželky boha Šivy), vzdorovala veškeré snaze ji utišit. Michelle Toma beznadějně potřebovala. Houkala se v křesle, jako kdyby drtila šterk, v rukou svírala hromádku zavinitého nemluvněte a očima neustále hledala Toma: *Pomoc, pomoc, pojd' sem.*

Když ve dvě ráno Rosie konečně odpadla, uložili ji do oprýskané postýlky a Michelle přejela rukou Tomovi po paži. Afro-diziakální ticho. Svlékla ho a dokonce mu i složila oblečení. Ale vypadala vyčerpaně. „Miláčku, nemusíme to dělat, jestli jsi unavená.“ „Ne, opravdu chci.“ Tajemství bylo zpátky. Ve skutečnosti nikdy neodešlo. Přejížděla mu rukama po hrudi a cosi mumlala chabým, ale smyslným hlasem, který ho děsil i plnil nadšením, neboť zněl spíše jako volně plynoucí svůdnost než jako přesně cílená touha. Když do ní vstoupil, její vzdechnutí bylo čistou kapitulací, ale potom najednou zmizela, hlavu zaklonila co nejmoc dozadu a on viděl jen bledou kůži na trojúhelníku, který se jí rýsoval pod bradou. Naštvaně štekala: *Dej si. Jen si dej.*

Později, když dospěli k závěru, že Rosie vždycky nechají, aby se pláčem sama uspala (Tom si tím nebyl moc jistý, jenže v tomhle on nerozhodoval), Michelle se opět cele oddala Samovi: „Ty můj hošíku. Můj milovanej *hodnej* chlapečku!“

A on se jí za pozornost odměňoval. Křehký příjemný chlapec vyznačující se jemnou inteligencí; učitelky ve školce na něj hleděly zasněným pohledem, který bývá obvykle vyhrazen jen géniům a obětem. V sedmi letech naučil svého yorkshirského teriéra Fluffyho chodit po zadních — a tento výkon se stal motivem obrázku na obálce časopisu *New Yorker*, který namaloval jeden jejich soused z Upper West Side. Na tom vlastně nebylo nic výjimečného, byl to jen způsob, jak se dostat o kus dál, zase o kousek dál. V deseti trávil čas většinou na svých vlastních zadních nohou před zrcadlem v koupelně, zatínal bicepsy, až ho to bolelo, a studoval si vrásky pod očima, neklamné znamení blížící se smrti. V dějinách světa, které náhodou uměl zpaměti, se nikdy nevyskytl nikdo takový jako on. Studoval své lícní kosti a vlasy sestřižené ve stylu raných Beatles, jak to měla ráda Michelle. Začal poskakovat a cítil, jak mu vlasy dosedají na hlavu jako jemná mlha. Zachytil pohled chlapce v zrcadle, upřeně mu hleděl do očí, spočinul tváří na jeho skleněné tváři. Políbil ho na ústa, která chutnala jako kov. Srdce se mu rozbušilo. Otřel se o chlapcovu tvář, ustoupil a zahleděl se na jeho plné rty, smutné oči, dlouhé řasy, modravé bělmo. Není snad takový chlapec předurčen k tomu, aby ho všichni milovali? Něco mu ale říkalo, že ne každý ho miluje.

Jakmile se Rosie naučila chodit, vkrádala se do jeho pokoje, tulila se k němu svým baculatým tělem, předstírala, že je její milenec, manžel, tatínek, a nutila ho, aby všechny tyto role hrál. Ne proto, že by byla zlá, perverzní nebo manipulativní, nýbrž protože její touha byla nesmírná a doslova jí podrážděla nohy. (Připomíná to Anasúju, Atriho manželku, která se zamilovala do Brahmy, Višnu a Šivy současně!)

Hladila ho po břiše: „Líbí se ti to?“

„Přestaň s tím, Rosie.“

„Ty víš, že se ti to líbí.“

„Blbko.“

„Jak to myslíš, Same?“

„Tak dobře, dělej si, co chceš.“

Nedělali nic špatného, jen se líbali a hladili — v jádru byla Rosie nevinná duše, která měla jen vágní ponětí o tom, co jiní považují za chlípnost. Ale i při svých pozdějších bulimických epizodách si zkoušela Samovo spodní prádlo a připadala si v něm stejně krásná jako on. Zbožnění, kterým ho celá rodina zahrnovala, ji nijak netrápilo: podle jejího osobního pojetí spravedlnosti si všechno zasloužil, zatímco ona si nezasloužila nic a také nic neočekávala. V Samových dětském tělem proněných peřinách se ale cítila když ne bezpečně, tedy aspoň spokojeně; a přestože se následujícího rána probouzela ve své posteli a jen mlhavě si vzpomínala, jak ji Tom odváděl zpátky do jejího pokoje, svým tělem se přimykala ke vzpomínce na to, kde byla a jak se tam dostala, a také k vědomí, že se tam může vypravit znovu.

Tohle všechno se samozřejmě odehrávalo *in situ*, což je mimochodem jeden z mnoha způsobů, jak se chránit před indickými božstvy:

a) Jane Street č. 13 v Greenwich Village. Místo, kde Tom a Michelle prožili svá „nejšťastnější léta“. Maličký byteček ve čtvrtém poschodí bez výtahu, nanejvýš čtyři sta čtverečních stop, dvě okna v obýváku směrem do ulice, ale okno v ložnici vedoucí do větrací šachty, okenní rámy bouchající v prudkém větru od řeky, hrbolatá podlaha, Michellin kocour Big Sid, který dokázal odhánět myši, ale na krysy už nestačil, místo sotva na velkou postel v ložnici a kulatý dubový stůl se lvími nožkami v obýváku, který sloužil současně jako jídelna. Budova byla kdysi domovem chudých černošských rodin, ale potom se jí zmocnili bohémové ze střední třídy. Když Tom zrovna nebyl na praxi v nemocnici Columbia Presbyterian, jeho mohutné tělo vyplňovalo stísněný prostor, a když tam byl, zanechávalo

po sobě příjemné vakuum, a Michelle nosila každý den domů skici z Art Students' League a vylepovala jimi celý byt; po večerech pojídali cheeseburgery a pili koktejly Singapore Sling v bistru na rohu a v kavárně Riviera, přicházeli přátelé a další a další přátelé, pořádaly se labužnické večere, kouřila se kvalitní tráva a pouštěli se Rolling Stones; smysl života se naplňoval v rámci parametrů vytyčených novinami jako *The Village Voice* a *Ramparts*, ale nejlepší na tom všem bylo, že škádlení bylo duchaplné a ve vzduchu visely vznešené myšlenky. Sam zde byl počat, ale narodil se, až když se přestěhovali na...

b) 470 West End Avenue na 83. ulici. Předválečná budova, vrátný se službou dvacet čtyři hodin denně, klasický pětipokojový byt. Zakoupeno roku 1983 za 176 tisíc dolarů, prodáno roku 1990 za 463 tisíc dolarů. Prostor, o jakém Michelle vždy tajně snila, opravený tak, aby vytvářel „ducha“ loftu ve čtvrti SoHo, rekonstrukce stála asi padesát tisíc dolarů a zahrnovala odstranění nenosných příček, instalaci nové kuchyně a přeměnu jídelny v Michellin „ateliér“. Její přátelé umělci obdivovali její vynalézavost, ale naznačovali jisté výhrady ohledně „lokality“. Jednoho podzimního dne stála Michelle před svým ateliérem. Bolest se jí probudila v bránici a šířila se tělem nahoru. V průběhu několika měsíců se ateliér opět změnil, tentokrát v miniaturní fitness centrum s rotopedem a posilovací aparaturou. Byt jako celek odrážel Michellinu neformálnost a zdravý životní styl, Tomův rostoucí příjem a přání vyplnit Samovo dětství různými roztomilými předměty. Plyšáci se na jeho poličkách množili s takovou vervou, až Tom a Michelle vtipkovali, že to ta zvířata dělají víc než oni sami, a ona mu přitom sahala na zátylek a masírovala mu trapézové svaly pohybem, který nebyl zcela nepodobný způsobu, jež doporučuje Kámasútra pro povzbuzení ostýchavých penisů k erekci, přestože účel byl v tomto případě mnohem skromnější: šlo jen o projev poněkud vyčerpané vášně. Na Silvestra a o narozeninách si Tom a Michelle

vyměňovali smířlivé poznámky: „Příští rok bude lépe. Musíme to doopravdy zkusit, miláčku. Co nám brání?“ Narodila se zde Rosie.

c) 300 Central Park West (budova jménem El Dorado) na 89. ulici. Osm pokojů. Nebeské odloučení dosažitelné jen za velké peníze. Pohled na budovy Páté Avenue poskládané úhledně jako na hrací desce monopolů; samotný park jako koberec blahodárné, ničím nerušené zeleně; pokoje navazující jeden na druhý jako zámecké komnaty. Přitom místo rozumně vybrané s ohledem na výchovu dětí; blízko k pokrokovým školám i ke stanicím metra, postranní ulice lemované stromy a zahradami; svou opulentností tento byt více než ty předešlé odpovídal kritériím *prakerti*, lásky k přebytku, kterou se vyznačují Šiva a Kálí. Na druhou stranu řada problémů, s nimiž předem nepočítali: když si člověk vychutnával panoramatický výhled z obývacího a hlavní ložnice, jeho sítnici to příliš vydráždilo, což vedlo k vyčerpání zásob rodopsinu v buňkách očního nervu, následkem čehož se vnitřní místnosti — dětské pokoje, kuchyně a pracovna — jevily jako příliš temné. A fyzická izolace způsobená tím, že je od pouličního života, davů lidí a obchodů oddělovala vzdálenost celého jednoho bloku. A izolace psychologická: z dvacátého poschodí se park jeví tak liduprázdný, že když potom sestoupíte na ulici, hluk vás nepříjemně zaskočí. Děti se cítí ještě izolovanější než rodiče, protože nemohou „jít ven si hrát“; a byt je příliš vysoko, takže ani není možné vychutnat si pohled na balóny při průvodu na Macy's Day, protože z této výšky ztrácejí své podivně hrozné vzezření a stávají se z nich sice pestrobarevné, ale beztvaré chuchvalce. Hlavním problémem však byla jakási aristokratická netečnost: člověku se z toho sice neskutečného, ale bezpečného světa *nechce* sestoupit do „reality“; pomalu a opatrně chodí po dokonale odizolovaných pokojích, zadržován přílišnou starostí o své bezpečí. Cena bytu (895 tisíc v roce 1990, dnes ??) za dobu jejich vlastnictví